

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Pri večkratnem tiskanj se
sena primerno smanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicijska na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
šte. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vseučilišče v Ljubljani.

IV.

Drevo, ki stoji med drugimi, večimi drevesi, zamore le potem rasti, ako se prerije tako visoko, da njegov vrh solnce obsije; ako mu pa sosedna drevesa ne pusté tako visoko vzrasti, potem mora zveneti in posušiti se. Ravno tako se bo naš jezik lo potem ohranil, ako bo mogoče v njem doseči vrhunec človeške omike; ako tega ne bo, potem mora slovenščina zamreti, zadušili jo bodo drugi jeziki, nemščina, laščina in srbohrvaščina. Vse naše prizadevanje je imelo do sedaj to smer, oživiti literaturo v našem jeziku, in slovenščino tako povzdigniti, olikati in pomnožiti, da je sposobna tako za jezik izobražencev, kakor za jezik učenjakov. Do sedaj se je to le v mali meri doseglo, naša inteligencija je izobražena na podlagi nemščine, pa slovensko gibanje vendar ni ponehalo, in sicer samo zato ne, ker gojimo še vedno upanje, da bo mogoče, slovenščino toliko obogatiti in olikati, ter literaturo tako pomnožiti, da ne bomo več tujih jezikov potrebovali v naše izobraženje. Kakor hitro pa rečemo s prof. Š.—jem, da nam ni mogoče ustanoviti slovenskega vseučilišča, da nam nikdar ne bo mogoče, izobražiti se na podlagi slovenščine, tako hitro smo izrekli tudi smrtno sodbo čez slovenščino. Izobraženci bodo popustili jezik, o katerem je sodba izrečena, da ni sposoben za višo vednost, izgled izobražencev bodo kmalo posnemali na pol izobraženi, in naš jezik bo postavljen na „aussterbeetat“, slučaj, proti kteremu smo se toliko upirali! Vse to so konsekvence Š.—ovega dokazovanja.

Mi pa tega nečemo, mi hočemo Slovenci ostati, zavoljo tega moramo tudi sredstva hoteti, ki nas branijo pred raznarodovanjem. Najboljše sredstvo za to je v vseh strokah razvita literatura in narodno vseučilišče. Reklo se bo, da nam ne bo mogoče, na dan spraviti toliko strokovnih knjig, kakor jih imajo drugi veči narodi. To pritrdim; pa s tem, če si jaz ne morem sezidati take hiše, kakor je Tavčarjeva, še ni dokazano, da si sploh nobene hiše sezidati ne smem, kakor trdi g. prof. Š. Zadosti je iz početka, da imamo za vsako stroko le eno dobro v slovenščini pisano knjigo, ki bo stala na površji dotične vednosti, če prav ne bo najboljša svoje vrste; zadosti je, če se le temelj v našem jeziku položi, če je v naščini le dognana terminologija; če se učenci le navadijo, v našini misliti in govoriti; — skrbeli bomo že za to, da se bodo slovenski učenci že v srednjih šolah navadili tako dobro nemščine in morda še drugih jezikov, da bodo na univerzi lahko čitali tudi nemške in druge učne knjige, da jim svet nikakor ne bo zaprt. Slovenski profesorji bodo pač sami radi priporočali učencem dobre knjige drugih narodov. Toliko pa moramo na vsak način doseči brž ko mogoče, da se bo kostišče vsake vednosti, elementarni poduk podal učencem v slovenskem jeziku; to bo trdni temelj, ki se ne bo dal več izruvat, in če imamo ta temelj, potem se nam ni več treba bati, da bi nas tuja knjiga izneverila naši narodnosti. Se ve da bi bilo dobro, ko bi ta kostišča, te elemente različnih vednosti imeli že prej, ko se univerza ustanovi, da bi jih ta že porabiti mogla; pomanjkanje takih knjig bodo morale žive knjige, namreč profesorji nado-

mestiti; ti bodo potem svoja predavanja na naše ali državne stroške tiskati dali in to bo začetek vednostnih knjig. Vse na enkrat ne gre, in mi smo tudi zadovoljni, če se iz početka na ljubljanski univerzi v nemškem jeziku podučuje, in tudi, če je nekaj nemških profesorjev, samo trdno zagotovilo se naj nam dá, da postane univerza sčasom slovenska, stroka za stroko, kakor hitro imamo za to potrebne knjige in profesorje. Recimo, da se uči v prvem letu vse v nemščini; v tem letu se pripravijo slovenščine zmožni profesorji za slovensko predavanje, si sestavijo trdno terminologijo in si spišejo predavanje; tako lahko v drugem letu že nekaj ur v slovenskem jeziku predavajo; med tem časom so se že bolj privadili, tudi znanstvena slovenska literatura se je že bolj namnožila, in v tretjem letu se že zopet lahko več ur na teden podučuje v slovenščini. V nekaj letih si bo univerza sama profesorjev izgojila iz najbolj izvrstnih učencev, in v 10 do 20 letih imamo lahko čisto slovensko vseučilišče!

In mi tudi hočemo vseučilišče, ne samo pravno akademijo. Brez modroslovne fakultete ne moremo shajati. Mi pritrdimo gosp. prof. Š.—ju, da pravna akademija sama za se ne zadostuje. Pa z eno fakulteto moramo vendar začeti, in mi smo že iz početka rekli, da smatramo pravno akademijo le kot začetek univerze, kakor je bilo v Zagrebu, kjer so tudi s pravno akademijo začeli. Vsega na enkrat ne moremo ustanoviti, in zadovoljni smo, ako dobimo pravno akademijo; tej naj se pridružijo filozofični predmeti, stroka za stroko, recimo iz početka jezikoslovje in zgodovina, čez

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XIV.

Zraven mene je sedel Jože Ogrinec, Medvedov s Podgorja, poznejši pisatelj in profesor, ki je lani prezgodaj umrl daleč od domovine. Ker je bil blizu enako meni oblečen, le da je imel hlače dolge, sva se že prve dni seznanila; prijatla pa sva postala še le, ko se je pokazalo, da nama z nemščino enako slabo gre. O ti vražja nemščina! Kar nikakor ni šla v glavo, le toliko nama je koristila, da sva — molčala.

Da se je spolnovala patrova zapoved zavoljo nemškega govorjenja, je bil nastavljen za vsako klop policaja, „musteršilar“ imenovanega; ta je imel pod sabo vso klop, inštrument njegov je bil listek, na katerem je imel zapisane svoje podložne, da jim je pike delal, če so govorili slovenski. Ti zopet so bili pod nadzorstvom najvišjega policaja, „obermusteršilarja“. Plačilni dnevi so bile sobote, takrat so se oddajali listki in „štaberl“ je vse račune poravnal, le manjši grehi so se popravljali s klečanjem, potezanjem ušes ali „pelitencami“.

Iz tega je videti, da je bila notranja uprava naše države izvrstna, vsak je imel svojega nadzornika, malokteri je mogel odtegniti se kazni; jaz sem dobil le „pelitenc“, moral sem nemški (stavek: „In der Schule muss jeder deutsch reden“ — dvajsetkrat, Jože pa še celó tridesetkrat prepisati in to ravno za četrtek popoldne, ko smo imeli prosto in so drugi moji sobivalci šli z Micko v Nevlje ali v Mekine.

„Aha, prav ti je“ — je rekla Micka — „le piši domá, le, saj sem ti rekla, da ne smeš kranjski govoriti.“

Vsi gredo, Micka pa mene zaklene v sobo. Vsega britkega čutja poln sedem za mizo, da bi spisal tisti „pelitenc“, pa ne gre in ne gre nikakor. Obide me taka tužnost, da bi bil najrajše pri tej priči umrl: potlej bodo že videli tisti, ki me tako trpinčijo. To že ni nič, tako ne bom študiral, raj grem domu čevlje šivat ali krave past. Da, raj grem!

Brž vržem vse skup v svoj kot, denem katorja na glavo in primem za kljuko. Ali kaj, vrata so zaklenjena. Stresam jih in stresam, potiskam zapah nazaj — vse zastonj. Skoz vrata ne gre, toraj k oknu! Ali ta je previsoko in na ulicah vse polno ljudi. Oziram se po sobi — ha!

Tam-le za Mickino posteljo, v tistem z zagrnjani našim očem prikritem skrivnostnem svetlišči je oknice, — ozko pač, pa vendar premerim, da bom ravno splazil se skoz. To oknice bilo je na leseni hodnik. Brž sem zunaj, s hodnika po stopnicah na ulicah in tu se spustim v tek — klobuk na glavo potlačivši, da bi me nihče ne spoznal. Tako derem skoz vse mesto, še le unkraj med kozolci se ustavim, da nabere zopet sape. Toda kaj, ko bi kdo pritekel za mano! Le brž zopet v tek!

In drvim se zopet naprej, kakor hudournik, da sem kmalu na cesti vstric podgorske cerkve.

„Oha, oha, počaki no! Kam pa tako dereš? Saj te nihče ne podi!“

Tako zaupije otročji glas od strani, jaz se ozrem in zagledam Jožeta. Prvi hip se ga vstrašim, potlej pa vendar postojim in ga prašam:

„Kaj pa delaš tu? Ali ne pišeš pilitenca?“

„Ali ga ti ne?“

„Jaz ga ne bom!“

„Boš ga boš, premalo te bo. Če ga jutri ne boš imel, boš pa dobil s štaberlom.“

„Ha ha, ne bom ne, saj me ne bo več v

par let, kedar bo mogoče, naravoslovje, in zopet čez par let matematika, fizika in astronomija.

Če je pa mogoče, za vse stroke naenkrat preskrbeti potrebnih profesorjev, — toliko bolje! Rekli smo že, da število učencev nima nič v sebi: če dobi kak profesor le 3 ali 4 učence, ni treba prav nič z rokami vkup tleskati in vpiti: „saj smo vedeli, da ne bo nič z našo univerzo!“ Nemci imajo zadosti vseučilišč, in če bi katero imelo premalo učencev, se brez škode zapre, ker ostane še zadosti drugih virov učenosti; Mi Slovenci pa nimamo nobene, in zavoljo tega tudi vednosti sploh nimamo; da pa se slovenska veda oživi in ohrani, potrebujemo neobhodno vseučilišča, in če bi prav malo učencev štel; za naše potrebe jih bo kmalo zadosti. Hočemo to pojasniti z eno priliko: Mi Slovenci potrebujemo neobhodno le enega stenografa, namreč tistega, ki v deželnem zboru slovenske govore stenografira; recimo pa, da bi mi nobenega slovenskega stenografa ne imeli; — primorani bi bili, na deželne stroške enega mladenčca k Bezenšekcu poslati, da bi ga stenografirati naučil. Ravno taka je z našo univerzo.

Mi ne potrebujemo prav mnogo slovenskih profesorjev in juristov; pa potrebujemo jih, ker tuji ali na tujem izučeni ne znajo v našem jeziku podučevati in uradovati. Zato potrebujemo slovensko vseučilišče tudi za malo število učencev. Kmet, ki ima le 3 orale zemlje, potrebuje ravno tako plug in motiko in koso in drugo orodje, kakor oni kmet, ki ima 30 ali še več oralov sveta. Temu g. prof. Š. vendar ne bo oporekal?

Ker mi pravno akademijo zahtevamo le kot začetek vseučilišča, in upamo, da se jej bo kmalo pridružila modroslovna fakulteta, zato odpadejo vsi oni razlogi, ki jih je g. prof. Š. zoper pravno akademijo navé. Nekaj jih pa vendar lahko memogredé ovržemo. Izgled madjarskih pravnih akademij ni primeren: kajti, če ima 5 milijonov Madjarov 13 pravnih akademij in 2 fakulteti na univerzah, potem ni čudo, da ne morejo prosperirati; to je, kakor bi mi zahtevali 5 pravnih akademij na enkrat, ker v tem slučaju bi se nam res krave smejale. Če bi Madjari imeli samo 3 pravne akademije,

potem bi ne propadale, kakor tudi slovenska ne bo, če bomo imeli samo eno. Priložnost je bila tako blizu, zakaj g. prof. zagrebške pravne akademije nič ni omečil? Se ve da, ta ni za njegovo dokazovanje, ker se je dobro obnesla, in Hrvatoma je bila potem ustanova vseučilišča lahka stvar, ker so pravno fakulteto že imeli, in so le dodali še filozofično. Tudi mi bi želeli, da se pri nas s pravno fakulteto začne in pozneje pridodá še filozofična. G. prof. Š. se plaši pred ustanovitvijo pravne akademije, češ, da bi bila preveč osamljena in od drugega sveta ločena, da bi pravnik ne zadobil zadosti splošne omike. Pa to ni; saj univerze niso za to, da podelijo vsakemu splošno omiko; zato so gimnazije; univerze pa so za strokovnjaško izobraženje. Sicer pa dandanes, ko je literatura o vseh stokah razširjena po celem svetu, po vseh knjižnicah, pač ni nikdo navezan samo na to, kar iz ust profesorja sliši, ampak veliko več si bo še pridobil z berilom strokovnjaških knjig, ktere se povsod dobodo, tako da tudi pravnik v Ljubljani ne bode tako osamljen in zapuščen od učenega sveta, kakor nam g. prof. dopovedati hoče. Sicer pa želimo, da bi se pravni akademiji kmalo sestrice dala, da bi se ustanovila brž ko mogoče tudi modroslovna fakulteta.

Le še en par stavkov, in kmalo pridemo do konca. G. prof. Š. trdi, da ni res, da bi se Slovenci na Nemškem potujč li, in da so nasprotno še bolj narodni, ko drugi Slovenci. Tega ravno ne bom potrdil, ker skušnja drugače uči. Na Dunaji, dokler so študentje, so še narodni; kedar enkrat v dejansko življenje, v službe stopijo, postanejo ali prav mlačni ali pa celò odpadejo; ne bomo razsojevali, ali je tega kriv liberalizem, kterege se tam med Nemci napijejo, ali je kriva nemška univerza, ali oboje; samo to vemo, da duhovniki, ki so se učili doma v ljubljanskem semenišču, ne postanejo hladni, toliko menj, da bi kateri odpadel od naroda.

G. prof. dalje trdi, da je na drugih univerzah za vsak predmet po več profesorjev; to je pa le na Dunaji, v Lipsiji in v Berlinu; po drugih nemških univerzah pa je večkrat en profesor za več predmetov, ko za en predmet več profesorjev.

Ko bi bila nadalje dotika s študenti drugih narodov tako potrebna in koristna, kakor g. prof. trdi, potem bi morali Nemci vse manjše univerze odpraviti, ker v Rostocku, Erlangenu, Marburgu, Giessenu, Freiburgu, Baselu in še več drugih študirajo sami Nemci in jih tudi, ni več, kakor jih bo v Ljubljani. Da se le tiskani avtorji dobijo v knjižnici, teh besede in nauki in sveti so za študenta bolj važni, ko pogovori študentov med sabo, ki so se učiti prišli, tedaj še ne morejo podučevati drug drugega. To tedaj ni noben dokaz.

Da je v Ljubljani vseučilišče potrebno, tega nismo mi iznašli. Že za časa Francozov se je začela visoka šola, ki je imela postati vseučilišče. Tudi leta 1848 se je zdravniška akademija začelnjala, pa nasledujoči absolutizem jo je zopet zadušil. Zdaj je zopet nastopil čas, ko za nas Slovence bolj prijazen veter piha, in mi bi bili morda pravno akademijo dobili, ko bi nam ne bil prof. Šuklje vsega pokvaril s svojo nepremišljeno izjavo. Pa kar je on pokvaril, to znajo slovenski poslanci morda še popraviti, ako vsi enoglasno zahtevajo slovensko vseučilišče, in sicer najprej pravno fakulteto. Dobrikamo si, da smo prof. Šukljeve trditve zadosti jasno ovrgli, in nadajamo se, da smo prepričali naš izobraženi svet, da nam je vseučilišče potrebno, in da je tudi mogoče. Najboljši dokaz, da je g. prof. Š. pravo pot zgrešil, so nam nemški nam sovražni časniki, kateri njegovo izjavo z velikim veseljem ponatiskujejo.

Politični pregled.

Avstrijske dečele.

V Ljubljani 3. oktobra.

Madjarski listi kažejo po svoji pisavi, da za vpitje in napomaganje klicanje naših ustavovercev nemajo več posluha. Skoro vsi so edini, da si je ustavoverna stranka svojega propada sama kriva, in da nikakor ne more biti naloga Madjarov, nemško-liberalce iz zadrege rešiti. — Naša misel je taka, da se Madjari sploh nemajo nič vtikati v naše zadeve, in zato jim ni treba tako možko govoriti, kakor bi bila vsa naša osoda od njihove milosti odvisna.

Česki študenti na univerzi v Pragi so

šolo. Le jutri povej, da sem šel domu, naj me kar izbrišejo!“

Po teh besedah se zopet spustim v dir, da mi prav naglo gine pot pod nogami. Tako sem večidel tek, le malo hodil, da sem zopet sape dobil, in še le ko zagledam domačo vas, jamem počasneje hoditi, da bi premislil, kaj bom rekel očetu, ko pridem domú. Ej, naj bo, kar hoče, če mora človek tepen biti, ni veliko razločka med kneftro in štaberlom, posebno če zadnjega vihti 'patra guardijana roka to sem bil sam videl. Toraj le v hišo, bodi si kar koli!

V veži dobim mater, ki so ravno repo rezali. „Vidiš ga no, kaj si ti?“ — se začudijo da jim kar repa in nož z roke, pade. Izba vrata se brž odpro in prikaže se strašna oseba očetova z usnjatim predpasnikom in kneftro v roki.

„Po kaj si prišel? Ali nimaš šole?“ — zagrome.

„Danes je četrtek, imamo prosto“ — jec-ljam jaz bojzljivo.

„Kdaj boš šel pa nazaj?“ — prašajo mati.

„Jaz ne grem več, bom raj doma“ — brbljam in se obrnem v stran.

„A, tako je? V šolo ne maraš hoditi,“ si prelen“ — grome zopet oče — „zakaj ne?“

„Ne znam nemški“ — se kremžim jaz

„Saj ravno zato moraš hoditi, da se naučiš.

Alo, le brž nazaj!“

„Kam? v Kamnik? Jaz ne grem!“

„No, bom videl, ali boš šel ali ne!“

Oče se zasučejo, gredo nazaj v izbo, mati pa za njimi in slišati je nekako godrnjanje, na katero pa oče ostro odgovarjajo. Kmalu so zopet v veži za pot napravljeni, me primejo za roko in „alo, marš, ti bom že pokazal domu hoditi.“

In šla sva po isti poti nazaj, pa kako naglo! Zdaj sem moral biti zmira pred očetom, ne za njimi. To je bil pač križev pot, tri ure sem, tri nazaj; do doma sem pač prišel v dveh urah, ali nazaj! Mislil sem, da mi bodo noge proč padle, a oče so bili neusmiljeni, če sem opešaval, so me pognali z dregljeji, še le blizo Kamnika so me prijeli za roko in vlekli za sabo. Dobro, da sem bil čevlje v Kamniku pustil, drugače bi bil imel vse polno žuljev na nogah. Govorila nisva vso pot nič drugega, ko toliko, da so oče izvedeli vzrok mojega bega.

Micka je bila v hudem strahu, ko me, domu pridši z drugimi, nikjer ni našla, čeravno

so bila vrata še zaklenjena. Zato me, ko stopiva v hišo, vse z začudenjem pogleda, Micka pa praša:

„Za božjo voljo, kje je bil fant?“

„Pri meni“ — odgovore oče in jaz pričakujem, da bodo še vse drugo povedali, pa tega niso storili.

„A tako! To je druga. Kako je pa ven prišel?“

„Skoz okno, tam-le“ — rečem zdaj jaz že pogumneje.

„Ko bi bila vedela, da bote vi prišli, bi ga ne bila zaklenila“ — se izgovarja Micka — „pa je imel pelitenc pisati. No, ga bo pa zdaj pri luči.“

„Le piši ga, nerodnež, da ga spišeš“ — so očetove besede, potem pa gredo, jaz si ne upam stopiti za njimi, da bi se bil poslovil. —

Pisal sem tisti „pelitenc“ ne vem, doklej. Spisan je bil, jaz pa sem zaspal na njem, lučica je brlela, dokler je imela olja; menda jo je velikanski otrinek zadušil.

Drugi dan sem bil zopet v šoli in oddal svoj „pelitenc“, Jože pa se je strašno čudil temu. Nasledkov ni bilo drugih ko ta, da so me ves teden noge bolele.

hoteli prositi državni zbor za ravnopravnost na vseučilišču. Rektor jim je pa to prepovedal. češ, da bo to stvar državni zbor sam rešil.

Kot kandidati za **predsedništvo državnega zbora** se imenujejo Smolka, Coronini in Lobkovic, za gosposko zbornico pa graf Trautmansdorf.

„Politik“ je izvedla, da se je osnovala iz vladnih ustavovercev stranka 38 mož, obstoječa iz uradnikov in velikoposestnikov. Ta stranka se bo imenovala „linkes Centrum“, se bo ločila od ustavovercev, ter bo v vseh rečeh z vlado glasovala. Ustavoverci bodo tedaj v veliki manjšini vselej, kedar bodo proti vladi glasovali. V manjšini bodo pa tudi federalisti (naša stranka) za enega ali dva glasova; tedaj bo res vlada odločevala večino, pa le tako, da se bo morala naslanjati na eno od obojih velikih strank. Popolnoma samovoljno pa vlada ne more postopati, dokler nema več, ko teh 38 zvestih privržencev. Naša stranka je veliko na boljsem pred ustavoverci, ker tem manjka do večine več ko 30 glasov, nam pa le 1 glas, ako bodo Poljaki zvesti ostali; proti nam bo tedaj veliko težje vladati, ko proti nemško-liberalcem.

Vnanje države.

Turki so nedavno že hoteli z vojsko marširati v Rumelijo, in sicer zato, ker so Bolgari nekaj Turkov pretepli, in se sploh od Turkov ne pustijo več komandirati in dražiti. Ruski poslanik Onou pa je Turkom rekel, da jim bo Rusija precej vojsko napovedala, ako se le en turški vojak predrzne, stopiti na bolgarsko zemljo izhodne Rumelije. Tudi nek ruski general je rekel Bolgarom v Plovdivu „Nič se ne bojte! Tisti dan, ko kak turški vojak prestopi vašo zemljo, odmarširala bo že ruska armada vam na pomoč.“

Knez **Bismark** je govoril na Dunaju tudi s turškim poročnikom, Edhem pašo, ter mu je rekel, da bosta Nemčija in Avstrija branili berlinsko pogodbo in tudi Turčijo v njenih sedajšnjih mejah. Tega je „Pester Lloyd“ zelo vesel, ter že misli na nemško-avstrijsko-turško zvezo. — Drugi zopet pa ne verujejo, da bi bil Bismark Turkom prijatelj, nasprotno pravijo, da hoče Turkom vzeti vso evropsko ozemlje, in izročiti ga s Srbijo, Bolgarijo Črnogorijo in Rumunijo — Avstriji; ta pa bi mu morala odstopiti za to vse nemške in za nemške proglašene dežele, tedaj celo Cislajtanijo razun Galicije in Dalmacije. Ne verujemo, da bi se to dalo tako gladko izvršiti; vemo pa, da je Bismark že od nekdanje Avstrije proti vzhodu tiščal in odrival, da je mogel vso Nemčijo pod svojo oblast spraviti.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 2. vinotoka. (Dopis slovenskega jurista.) V pravdi o slovenskem vseučilišču je gotovo 99 procentov Slovencev na strani „Slovenca“ in dr. P. Vendar g. prof. Š. očita dr. P., da je ta nekoliko svojega orožja nabral v nemškem taboru! Mi ne vemo, kdaj so bili ustavoverci tako ljubeznjivi, da so zahtevali za nas Slovence vseučilišče; to pa dobro vemo, da so Š.-jevi članki zbudili mnogo veselja pri naših renegatih in pri ustavaških Nemcih, kateri nam l. 1871 še vbogih 3600 gl., določenih za slovenska predavanja na graški univerzi, niso privoščili, ako ravno so bili profesorji že imenovani. Za naše terjatve govori že zdrava pamet, in med te terjatve štejemo tudi slovensko vseučilišče. Ako misli g. prof. Š., da imamo izmed slovensko znanih pravnikov komaj enega, in da

za več za podučevanje sposobnih niti lastni rojaki ne vedó, se jako moti. Naj pogleda samo razne letnike „slov. pravnika“, tam bo našel mnogo člankov od raznih pisateljev, in to tako dobrih člankov, da bi tudi nemškim strokovnjaškim listom čast delali! Da g. prof. Š. ni jurist, to nič ne dé, ali to mu nikakor pravice ne daje, ošabno prezirati naše pravnike in njih slovstvo. Pa če prav nimamo tako slavnih juristov, kakor so Savigny, Gneist, Holzendorf, Ihering, Unger, Aradts, naj pomisli, da tudi ti niso vsi imeli tako slavnih učiteljev, in njihovih učencev tudi ni na stotine, ki si bodo pridobili enako slavo. Mnogo učenjakov se je pripravljalo za svojo stroko na malih vseučiliščih, pri neznatnih profesorjih. Bilo bi res prenapeto zahtevanje, da mora imeti vsak vseučiliščnik po vsem svetu slavljene učenjake za svoje profesorje in da se sme vpisati le na veliki univerzi. Tudi ni res, da pravne akademije ne smejo doktorata podeliti. Akademija v Sibiriji (Hermannstadtu) je imela to pravico; tedaj jo zamore tudi Ljubljana dobiti.

Z zagrebško univerzo nam nič ni pomagano, dokler nima popolne reciprocitete s cislajtanskimi. Pač veljajo tam slišane kolegi je tudi pri nas, toda skušnja se mora potem tukaj narediti; dijak pa nima denarja, da bi se vozil od univerze do univerze; in kdor je poslušal hrvatska predavanja, bo težko potem v nemškem jeziku in pred drugimi profesorji skušnjo prestal. Sicer moram pa še to omeniti: V Gradcu so nas Slovane vedno tujce imenovali, čeravno je na Štajarskem toliko Slovencev, in slovenska društva še slovanskih pozivov niso smela nabijati na tablo, ki so jo sami kupili; sam dekan jim je leta 1871 to prepovedal, češ, da je vseučilišče nemško in le nemško. To je bilo kaj razžaljivo in otožno za nas Slovence, ko smo videli, da smo na lastni štajarski zemlji za tujce proglašeni! Ali g. prof. Š. tega ne premisli, da tako strastno piše zoper slovensko vseučilišče?!

Razne reči.

— God presvitlega cesarja so danes vse šole, ki imajo prosto, obhajale s sv. mašo. Za vrade je bila v stolnici ob 10. uri velika maša, katero so imeli mil. knez in škof.

— Iz Kranja se nam piše. V nedeljo 28. septembra imeli smo redko slovesnost. G. Jurij Košmerl, fajmošter v pokoji, je bral biserno ali 60letno novo mašo. Pred desetimi leti imel je še kot dijanski župnik v bližnjem Št. Jurji zlato novo mašo. Starček je v 89. letu, a še dosti pri močeh.

— **Cerkveno slovstvo.** Marljiva knjigarna in tiskarna Fridriha Pusteta v Ratisbonu je ravnokar na svitlo dala več reči, ki bodo duhovnikom gotovo jako dobro došle, in se dobivajo po navedeni ceni v katoliški bukvarni v Ljubljani pred škofijo št. 6.

1. „Epitome ex Horis diurnis“, ki obsega vse za horae in vesperae iz commune posnete molitve, tako da za navadne praznike ni treba rabiti brevirja. Cena lični knjižici je 80 pf. ali 48 kr.

2. „Missa Beatae Mariae V.“ tiskana z največimi črkami in odmenjena za duhovnike, ki imajo zavoljo slabih oči dovoljenje, da smejo vsaki dan darovati to mašo. Ker se jih je le malo natisnilo, je cena tej maši 1 marka ali 60 kr.

3. Orationes in Feria VI. Parasceves cum cautu“, jako priličen dodatek za Missale, v katerem je samo prva molitev sestavljena po

notah, druge pa ne, dasi se morajo tudi peti. Cena jim je 20 pf. ali 12 kr.

4. „Breviarium Romanum“ v mali 8° v 4 zvezkih. Ta jako ličen, praktičen in gotovo najbolj popolen brevir ste izdale ravnokar knjigarna Fridriha Pusteta v Ratisbonu in Jožefa Koeselna v Kemptenu in stanejo vsi 4 zvezki na ličnem belem papirju 20 mark ali 12 gld., na tako imenovanem kinškem papirju pa 24 mark ali 14 gld. 40 kr.

Glavno vodilo pri izdaji tega s srednjimi, ličnimi črkami tiskanega, ne predebelega in toraj tudi na popotovanju pripravnega brevirja je bilo to, da se napravi brevir, ki bi bil kolikor mogoče v tekstu natančen in ob enem za duhovnike pripraven. V ta namen je skušeni vrednik z velikim trudom primerjal 10 različnih in najboljših, starih in novejših izdaj, da je odpravil napake, ki so se bile vrinile po nenatančnosti stavcev in popravljalcev ter dosegel kolikor mogoče največjo natančnost teksta. V dvomljivih slučajih je dotične tekste v izvirnikih poiskal in pregledal ali se pa posvetoval z namestnikom sv. Kongregacije Rituum v Rimu, ki je pregledal in popravil vsako polo, preden se je natisnila. Namesto premahljivih listov, ki se lahko pogubé, je vrednik pridejal brevirju gori omenjene „Epitome ex Horis Diurnis“ in ga izdal v posebni knjižici, kar je gotovo za vsakega molilca jako prilično in pripravno. Tisk je ličen, črke lepe in pripravne tudi za slabše oči, tekst primerno razdeljen in obrobjen z rudečimi črtami. Tudi začetnice posameznih verzov so rudeče, kar zlasti skupno molitev jako polajšuje. Pred glavnimi oddelki se nahajajo jako lične podobe, ki so posnete po večih od profesorja Kleina na Dunaji za Pustetov Missale izdelanih podobah, in katerih se nahaja v zimskem zvezku 9, v spomladanskem 15, v poletnem 10, v jesenskem pa 7, katerih nekatere se pa se ve da v vseh zvezkih ponavljajo. Tudi ima ta brevir šo to prednost, da se je pri izdaji ozir jemal na vse nove in novejši določbe sv. Kongregacije Rituum, s katero je Pustetova knjigarna v vedni dotiki, in da se v njem tudi že natisnjena berila (lekcije) sv. Uršule in tovaršic, ki so bile še le v najnovejšem času premenjene. Rečeno tedaj gotovo zadostuje, da ta brevir in ob enem tudi katoliško bukvarno v Ljubljani vsem najtoplejše priporočamo.

Pravljice za mladino

katero so ravnokar v naši zalogi na svitlo prišle, in sicer

„O obutem mačku“, „O Pepelki“, „O rudeči kapici“

v 8°, cena vsake knjižice 25 kr. (male).

„Snegulčica“, „Pepelka“, „Trnjeva Rožica“

v 4°, cena vsake knjižice 50 kr. (velike).

Za poštino prosimo z nakaznico 5 kr. več poslati.

Prečastiti duhovščini, učiteljem ter staršem in prijateljem slovenske mladine priporočamo ove pravljice najuljudnejše

pl. Kleinmayer & F. Bamberg-ova
bukvarnica v Ljubljani.

Največja razprodaja

zdolaj imenovanih stvari s svetovne razstave, za polovico vrednosti.

Žepne ure.

(Iz Švajce.)

Vsaka ura je najfineje repasirana, na trenotek regulirana in jamči se na 3 leta.

Najboljše in najceneje ure sveta!

Krasna ura na valjar iz najtežjega nikel-srebra, na sekundo repasirana, z zastoj pridodano verižico od pravega double-zlata, medaljonom, ključicem in baršunastim etui-jem, preje gl. 15, zdaj samo gl. 5.80.

Žepna ura iz umetnega zlata, na minuto regulirana, z zastoj pridodano verižico od pravega double-zlata, ključicem in baršunastim etui-jem, samo gl. 3.75.

Krasna ura na sicerce iz težkega nikel-srebra, na sekundo regulirana, z zastoj pridodano verižico od pravega double-zlata, medaljonom in baršunastim etui-jem, preje gl. 21, zdaj samo gl. 7.75.

13lotna srebrna ura na valjar, puncovana v e. kr. kovačnici, s 15 rubini, razen tega na novem električnem potu pozlačena, na sekundo regulirana, preje gl. 27, zdaj samo gl. 12.60.

Krasna, prava 13lotna puncovana srebrna ura za gospe, s 15 rubini, razen tega na novem, električnem potu pozlačena, tako, da je ne more noben zlatar sveta od pravo zlatih razločiti; razen tega zastoj jedno verižico iz umetnega zlata in najfinejega venecijanskega pletiva, preje gl. 28, zdaj samo gl. 16.

Krasna cizelirana žepna remontoirska ura, na držku brez ključa za navijati, z dvojnimi in kristalnim oklopom, preje gl. 24, zdaj samo gl. 8.85, z verižico od double-zlata itd.

Isto tako fina email-ura s se strojem za odbijanje ur, more se porabiti v najelegantnej sobi, gl. 2.85. Regulirana ura za buditi z ropotljo, more se tudi uporabiti kot ura za pisno mizo, preje gl. 12, zdaj samo gl. 5.

Število ur zmanjšalo se je, kdor želi tedaj imeti za malo novcev izvrstno uro, ki povsod najmanj stane četrinokrat več, naj se preje ko mogoče obrne na zdolaj označeno firmo.

Solnčniki in dežniki.

(Iz Milana v Italiji.)

Jeden solnčnik od ponarejene svile z belo, zeleno, rdečo ali plavo podstavo, s plastičnim nikelnakitom in posebnim podstavom paspolirano, preje gl. 4, zdaj samo gl. 2.

Jeden italijanski kloth-dežnik z zapenjačem od kina-srebra in najfineje rezao palico, preje gl. 550, zdaj pa samo gl. 2.30.

Jeden double-solnčnik za gospe in gospe, podstavljen in v vseh barvah, z zapenjačem od kina-srebra in verižico stane samo gl. 2.

Dežni plašči od proževine in ogrtači.

(Amerika.)

Oni izvrstni dežni plašči so zaradi svoje vrednosti odlikovani s 15 medalijami, a zaradi svoje dvojne svrhe, za dež kot kaput, za lepo vreme kot elegantni moderni ogrtači za nositi je najboljša in najpraktičnejša obleka. Ti dvojni kaputi so stali preje gl. 14 do 16, ter se zdaj za čudno malo ceno od gl. 7.30 do 8.30 dobivajo. Naj nikdo ne opusti naročiti si te obleke, posebno ker se dobiva vsake velikosti.

2000 tucatov ameriških svilnih natikačev in nogovic

(Filadelfija v Ameriki.)

najzdravejša nošnja, hladi noge in popije pot. 6 parov gl. 1.50, nogovice 3 pare gl. 1; tiste so jednobarvene, v najmodernijih bojah, nebezno plave, rdeče, sive in pisane.

Še jedenkrat priporočamo spoštovanim čitateljem, to dobro in samo jedenkrat v življenji kazočo se priliko porabiti in naročbe tako hitro in mogobrojno kolikor je mogoče priposlati, da se more zadovoljiti vsakemu posebe, ker po prvi objavi tega naznanila, prodaja se jako veliko.

Naslov za pisma: **A. FRAISS**, Rothenthurmstrasse, Hauptdepot industrieller Fabrikate, 9, BEČU.

Naročbam iz Bosne in Hercegovine treba priložiti novce, ker se tja pouzetbe ne pošiljajo.

4000 tucatov francoskih

batistnih žepnih rut

(Pariz),

vsi zarobljeni in s sortiranimi okrajci, za nečuvstvo nisko ceno od gl. 1 po tucatu, preje so stali gl. 4.50.

Stvari iz britanija-srebra.

(Sheffield v Angleškej.)

Britanija-srebro je jedina na svetu postojeca novina, ki za 20letne uporabe bela ostane, kot pravo 13lotno srebro. Jamstvo je tako gotovo, da se s tem javno obvezujemo, novce takej in brez zapreke nasaj dati, ako bi namizno orodje očrnilo.

12 pravih angleških vilic in nožev od britanija-srebra z zastoj pridodanimi in k istimi pripadajočimi ščicami, vse skupaj preje gl. 9, zdaj samo gl. 3.93.

6 podstatkov (tac) od britanija-srebra, preje gl. 5, zdaj samo gl. 1.75.

6 isto takih sedalcev za noče, preje gl. 4.50, zdaj samo gl. 1.75.

1 pusica za sladkor od britanija-srebra, preje gl. 4, zdaj gl. 1.20.

1 par srečnikov od britanija-srebra, preje gl. 3.50, zdaj gl. 1.20.

1 vrček za jajca, preje 60 kr zdaj 30.

1 avonoc za mizo od britanija-srebra, preje gl. 4, zdaj samo gl. 1.42.

1 sprava za poper in sol, preje gl. 2.50, zdaj 75 kr.

1 karafindelj za jesih in olje, preje gl. 8, zdaj samo gl. 4.50.

1 sprava za švepljenke od britanija-srebra, težka za na mizo, preje gl. 3, zdaj samo 95 kr.

Najobmamljivejši, najfinejši ponarejeni

briljantni lišp

(Amsterdam in Brasillija.)

Ta svetno poznati lišp, ki se označuje od največjih poznavalev umetnin tega sveta hot najuspešniše, kar se je doslej v tej stroki izdelavalo, je radi svojega solnčnega obrisa v to namenjen, da se za drage novce kupljeni pravi lišp izpodrine, ker ni jeden zlatar celega sveta ne more teh ponarejenih briljantov od pravih razločiti, ako jih ne podvrže preje najatannejemu preiskavanju. Celi lišp okovan je s pravim double-zlatom.

1 briljantni prstan, najnovejša in najfinejša zlata fazona samo gl. 2.

1 par briljantnih uhanov, z jednim ali dvema bisseroma v ponarejenem srebrnim okovu, gl. 2.50.

1 briljantna broša z več nego 20 kameni, gl. 2.50.

1 briljantni medaljon, najlepša fazona zlata, samo gl. 2.50.

1 krišec za vrat v lepe obliki, samo gl. 2.

1 briljantna narokvica samo gl. 2.50, jako obmamljiva.

1 briljantni diadem ali spona za lasé gl. 2.50.

1 par briljantnih pripenjakov za lasé gl. 2.50, najmoderniše tega sveta.

1 verišica okolo vratu iz double-zlata, najfinejšo pletivo, preje gl. 10, zdaj samo 2.50.

1 kratka verišica za uro, iz double zlata, preje gl. 5, zdaj gl. 1.50.

3000 tucatov

svilenih žepnih robcev.

Ti žepni robci so nam bili poslani za razprodajo od neke pale firme, stali so preje gl. 18—20, a mi dajemo tucat samo kolikor zaloga traje za malo ceno od gl. 10—6 po tucatu. Za svilo smo porok, ter se prosi za najhitrejšo naročbo, ker se hitro razprodajajo in se lahko rabijo tudi kot robci za vrat.

Neverjetno ali ali resnica je!

Jedna cela oprava za gospe

(Draždani),

sestoječa iz jedne ženske oprave iz pravobojnega franc. kretona ali tako zvanega ruskega platna z mnogim lišpom in najmoderniše kroja samo gl. 3.75, kjer se je samo za delo plačalo gl. 8.

Jedna fina oprava s krasno olišpanim plaščekom iz pravobojnega kretona ali ruskega platna samo gl. 5.60, a za samo delo se je plačalo gl. 12. Najpraktičnejše je, da so te oprave vsakej gospe pristele in brez njih biti ne more.

Zaradi mnoge prodaje priporoča se najhitrejša naročba.

Tega še nij bilo!

2000 komadov

pravih angleških plaidov za pot.

(London.)

Ta za doma in pot neobhodno potrebna reč se priporoča silno p. n. prebivalcem te dežele. Vsi plaidi so za prodajo samo slučajno k nam došli, so iz najfinejše in najtežje angleške plaid-tkanine, jako veliki in široki, tudi kot potno pokrivalo za upotrebiti in še jedno leto kasneje more si človek iz te izvrstne tkanine napraviti celo garderobo. Preje so stali gl. 14 do 16, zdaj samo gl. 5.50 do 7.50.

Perilo

za gospode in gospe.

(Rumburg v Českej.)

Jedna moška oxford-srajca, četvornata z 2 ovratnikoma gl. 1.70.

Jedna fino vezana moška srajca iz najboljšega širtinga gl. 1.70.

Jedna gladka strong-srajca gl. 1.70.

Jedna jako fina ženska srajca s kraslo vezanino gl. 1.70.

Jeden divno olišpan nočni korset, drugačno vezan, gl. 1.70.

Jedne ženske hlačice z najlepše vezljanim lišpom, gl. 1.70.

Jedna krasna suknja za gospe, z najfinejšim plisjem nališpana, gl. 1.70.

Jeden francoski steznik životnik za ženske gl. 1.50.

Vse perilo je najboljše in najtrajniše delo, ter je preje 4krat več stalo. Pri naročbi je treba samo obseg vrata v centimetrih naznaniti.

Oljnate slike

s fino pozlačenimi okviri.

(Monakovo.)

Te krasne oljne slike so s prosto roko na platno slikane, visoke so 21 dunajskih colov, a 26 palcev široke, izvedene v akademijah za lepe umetnosti, v finih cvetjem in arabeskami olepšanih okvirih. Te slike krasé vsako sobo in dvorano, ter so ali slike dežel, iz raznih genre in svetniki vsacega imena. Preje je stala jedna slika gl. 15, zdaj z okvirom vred samo gl. 4.35, katera prilika se ne boče nikdar več podala.

Obuvalo

za gospode in gospe.

(Dunaj.)

Najfineje obuvalo iz telečje kože, dvakrat sešito, z 2 ali 3 podplati, najsolidnejše dunajsko delo, par za gospe po gl. 4.85, za gospe gl. 3.85, vsi črevlji v najnovejši modernej fazoni. Pri naročbi treba naznačiti daljino in višino noge, ali pak črevejl priposlati na ogled. Vsi črevlji so preje dvakrat več stali.